

ประสิทธิผลของโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร

นายสิทธิศร มงคลชาติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1275-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTIVENESS OF YOUTH AMBASSADORS' ANTI-DRUG ADDICTION CAMPAIGN PROJECT

Mr.Sitthisorn Mongcolchat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-1275-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประสิทธิผลของโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสู่ผู้จร
โดย นายสิทธิศร มงคลชาติ
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญลือ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พัทธนี เขยจรรยา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญลือ)

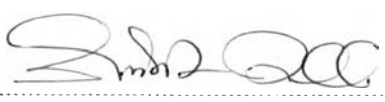
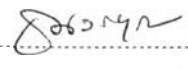
..... กรรมการ
(ดร. วิเชียร เกตุสิงห์)

สิทธิศร มงคลชาติ : ประสิทธิภาพของโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญา. (EFFECTIVENESS OF YOUTH AMBASSADORS' ANTI-DRUG ADDICTION CAMPAIGN PROJECT) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวัต บุญลือ, 218 หน้า. ISBN.974-03-1275-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการเผยแพร่ความรู้เรื่องยาเสพติดของโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญา ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดกับความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติด ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งประมวลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่มีระดับการศึกษา รายได้ สภาพครอบครัว และความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่มีเพศ และอายุต่างก็มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกัน
2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงลบ กับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
3. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด
4. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติด
5. นักเรียนมีความรู้ ทักษะคติ พฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดดีขึ้น ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญา

ภาควิชา	การประชาสัมพันธ์	ลายมือชื่อนิสิต	
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์พัฒนาการ	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา	
ปีการศึกษา	2544	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	

438 52792 28 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION.

KEY WORD : EFFECTIVENESS / MEDIA EXPOSURE / KNOWLEDGE / ATTITUDE / PRACTICE.

SITTHISORN MONGCOLCHAT : EFFECTIVENESS OF YOUTH AMBASSADORS' ANTI-DRUG ADDICTION CAMPAIGN PROJECT. THESIS ADVISER : ASSO. PROF. TANAWADEE BOONLUE, Ph.D., 218 pp. ISBN 974-03-1275-6.

The purposes of this research are to study the result of media exposure for the changes in knowledge , attitude and anti-drug addiction and to study relationships between media exposure to related information and the attitude as well as behavior on prevention and anti-drug among student participants in the youth anti-drug addicted campaign project. This research involved a total of 500 upper secondary school students. The tools used in the collection of information were questionnaires. percentage , mean , t-test and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient were employed for the analysis of the data. SPSS for Windows program was used for data processing.

Findings :

1. Students with different educational levels, varied income and different family relationships were different in media exposure to anti-drug information. However, students of different age and sex were not different in the media exposure to anti-drug campaign from various media.
2. The media exposure to drugs information via various individuals correlated negatively with the knowledge acquired about drug addiction.
3. The media exposure to drug information through mass media correlated positively with attitude towards the prevention of drugs.
4. The media exposure to drug information through the press, various individuals and specialized media showed positive relationship with the prevention and anti-drug behavior.
5. Students were equipped with better knowledge, attitude and behavior regarding the control and prevention of drugs after participating in this youth anti-drug addition campaign project.

Department Public Relations

Student's Signature

Sitthisorn Mongcolchat

Field of Study Development Communication

Adviser's Signature

Tanawadee B.

Academic year 2001

Co-adviser's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวัติ บุญสืบ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีเยี่ยมมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พัชนี เขยจรรยา ผู้ซึ่งกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ซึ่งกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์พร้อมทั้งให้คำแนะนำแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดี รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิเทศศาสตร์พัฒนากาการทุกคน สำหรับน้ำใจและมิตรภาพที่ดีๆ ที่มีให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณอาภาพร เอกวิวัฒนกิจ เพื่อนที่ทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะไม่ทำให้เราต้องท้อถอยหรือต้องหยุดก้าวไปแต่อย่างใด แต่อุปสรรคเหล่านั้นกลับทำให้เราเกิดความแข็งแกร่งและมีกำลังมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายที่ได้ตั้งไว้ และขอขอบคุณ คุณธัญชิสรา ธรรมพาวัตตร ผู้เป็นกำลังใจสำคัญในการทำวิจัย ซึ่งคอยห่วงใยและอยู่เคียงข้างผู้วิจัยมาโดยตลอด นอกจากนี้อยากขอบคุณ คุณภูริดา สีตามา ที่คอยแนะนำและช่วยเหลือเรื่องการวิเคราะห์ผลทางสถิติจนทำให้งานวิจัยประสบผลสำเร็จด้วยดี คุณกชพร ลิขิตมาศกุล สำหรับคำแนะนำและความช่วยเหลือที่มีให้กัน ซึ่งผู้วิจัยถือว่ามีค่าอย่างยิ่งสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้

และท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้ให้โอกาสในการศึกษา และคอยให้กำลังใจเสมอมา ถ้อยคำที่สัมผัสได้ถึงความรักห่วงใยต่างๆ ล้วนเป็นแรงบันดาลใจอันยิ่งใหญ่ให้ผู้วิจัยตั้งใจทำงานวิจัยชิ้นนี้จนประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งผู้วิจัยขอจดจำและระลึกถึงในพระคุณนี้ตลอดไป

ลลิติศร มงคลชาติ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ปัญหำนำการวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรผู้รับสาร.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร และประสิทธิผลของการสื่อสาร.....	31
ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร.....	39
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ.....	45
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม.....	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	82
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	82
การสุ่มตัวอย่าง.....	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	83
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	84
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	86
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	87
เกณฑ์การให้คะแนน.....	89
ระยะเวลาดำเนินการเก็บข้อมูล.....	93
แนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
วิธีการวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล.....	93
4. ผลการวิจัย.....	95
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	145
รายการอ้างอิง.....	177
ภาคผนวก.....	186
ภาคผนวก ก.....	187
ภาคผนวก ข.....	202
ภาคผนวก ค.....	206
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	218

สารบัญตาราง

ณ

ตารางที่

หน้า

1	แสดงข้อมูลผู้เข้ารับการบำบัดรักษาทั่วประเทศจำแนกตามชนิดยาเสพติดหลัก.	2
2	แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลผู้เข้ารับการบำบัดรักษาทั้งหมดกับข้อมูลนักเรียน / นักศึกษาที่เข้ารับการบำบัดรักษา ปี 2535 - 2543.....	3
3	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามโรงเรียน.....	97
4	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามเพศ.....	97
5	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามอายุ.....	98
6	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	98
7	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามเงินใช้จ่ายต่อเดือนที่ได้รับได้รับ.....	99
8	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสภาพครอบครัว.....	99
9	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามความสัมพันธ์ในครอบครัว.....	100
10	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามการเปิดรับข่าวสารล่วงหน้าเกี่ยวกับโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรที่จะเข้ามาทำกิจกรรมในโรงเรียน.....	101
11	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลเกี่ยวกับโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร.....	102
12	แสดงผลการจัดอันดับสื่อที่มีผลต่อการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด หรือการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดของนักเรียน.....	103
13	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน และค่าเฉลี่ย จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อประเภทต่าง	104
14	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน และค่าเฉลี่ยของการเปิดรับ จำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ.....	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน และค่าเฉลี่ยของความรู้ จำแนกตาม การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัณญูจร ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ.....	108
16	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของนักเรียน จำแนกตาม การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับโครงการทูตเยาวชน ต่อต้านยาเสพติดสัณญูจร	110
17	แสดงจำนวน ร้อยละของนักเรียน และค่าเฉลี่ยของความรู้ จำแนกตาม การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ก่อนและหลังเข้าร่วม โครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัณญูจร	111
18	แสดงจำนวน ร้อยละของนักเรียน และค่าเฉลี่ยของความรู้ จำแนกตาม การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด	113
19	แสดงจำนวน ร้อยละของนักเรียน และค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติ จำแนกตาม ทัศนคติที่มีต่อยาเสพติดก่อนเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชน ต่อต้านยาเสพติดสัณญูจร	114
20	แสดงจำนวน ร้อยละของนักเรียน และค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติ จำแนกตาม ทัศนคติที่มีต่อยาเสพติดหลังเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชน ต่อต้านยาเสพติดสัณญูจร	117
21	แสดงจำนวน ร้อยละของนักเรียน และค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติ จำแนกตาม ระดับทัศนคติต่อยาเสพติดตามโครงการทูตเยาวชน ต่อต้านยาเสพติดสัณญูจร	120
22	แสดงจำนวน ร้อยละของนักเรียน และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรม จำแนกตาม พฤติกรรมการป้องกัน และต่อต้านยาเสพติด ก่อนเข้าร่วม โครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัณญูจร	121
23	แสดงจำนวน ร้อยละของนักเรียน และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรม จำแนกตาม พฤติกรรมการป้องกัน และต่อต้านยาเสพติด หลังเข้าร่วม โครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัณญูจร	125

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	แสดงจำนวน ร้อยละของนักเรียน ค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรม จำแนกตามระดับพฤติกรรมการป้องกัน และต่อต้านยาเสพติด	129
25	แสดงผลการเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง	130
26	แสดงผลการเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน ที่มีอายุแตกต่างกัน	131
27	แสดงผลการเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน	132
28	แสดงผลการเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน ที่มีเงินใช้จ่ายต่อเดือนที่ได้รับที่แตกต่างกัน	133
29	แสดงผลการเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน ที่มีสภาพครอบครัวที่แตกต่างกัน	134
30	แสดงผลการเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน ที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่แตกต่างกัน	135
31	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จำแนกประเภทสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ กับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด	136
32	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จำแนกตามประเภทสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ กับทัศนคติต่อยาเสพติด	138
33	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จำแนกตามประเภทสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ กับพฤติกรรมการป้องกัน และต่อต้านยาเสพติด	140
34	แสดงการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร	142
35	แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติต่อยาเสพติด ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร	143

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
36	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกัน และต่อต้านยาเสพติด ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร144	